

ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ A TERITORIULUI REPUBLICII MOLDOVA: PROBLEME ȘI SUGESTII

Tudor PAȘCANEANU,

doctor în drept, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei

SUMMARY

The tasks of a State are so complex that they can not be realized on the whole extension of its territory only with the help of the central bodies. Therefore, it is necessary to create within the State a number of territorial units, endowed with organs required to carry out the public administration related to the local life. This delimitation of the territory into administrative units for the purpose of fulfilment of the status tasks, makes up the administrative establishment of the territory.

Keywords: Constitution, State, territory, bodies, territorial units, public administration, local authority, commune, city, municipality, district, country, department, region, province.

REZUMAT

Sarcinile unui stat sunt complexe, încât ele nu pot fi realizate pe întreaga întindere a teritoriului său numai cu ajutorul organelor centrale. De aceea, este necesar să se creeze, în cadrul statului, un număr de unități teritoriale, înzestrate cu organe chemate să exercite administrația publică legată de viața locală. Această delimitare a teritoriului în unități administrative, făcute în scopul îndeplinirii pe teren a sarcinilor statutului, formează organizarea administrativă a teritoriului.

Cuvinte-cheie: Constituție, stat, teritoriu, organe, unități teritoriale, administrație publică, colectivitate locală, comună, oraș, municipiu, raion, județ, departament, regiune, provincie.

Introducere. Organizarea administrativă a teritoriului reprezintă un element esențial în construcția și administrarea oricărui stat.

Buna administrare a colectivităților locale depinde de principiile puse la baza organizării teritoriului care, la rândul lor, constituie obiectul discuțiilor axate pe formele și structurile de realizare eficiente a administrării teritoriului, iar rațiunea reorganizării acestuia constă în eficiența realizării intereselor locale.

Rezultate obținute și discuții. O administrare eficientă presupune o delimitare a teritoriului statului în unități administrativ-teritoriale care să permită satisfacerea necesităților de interes general pretutindeni unde se manifestă [1, p. 330].

Prin urmare, delimitarea teritoriului unui stat în unități teritoriale apare ca o necesitate a îndeplinirii eficiente de către organele din aceste unități a unei părți cât mai mare din ansamblul sarcinilor statului și anume a acelor, legate de viața locală [2, p. 201].

Doctrina juridică subliniază un dublu sens al sintagmei „*unitate administrativ-teritorială*”, care se

utilizează în funcție de natura regimului administrativ al statului, adică fie un regim de desconcentrare, fie unul de descentralizare [3, p. 32-33].

Într-un prim sens, unitățile administrativ-teritoriale semnifică circumscripțiile administrative ale teritoriului de stat, adică sfera de competență teritorială ale organelor desconcentrate ale statului.

Într-un al doilea sens, unitățile administrativ-teritoriale reprezintă colectivitățile teritoriale locale, adică cetățenii, populația, care trăiește pe o anumită porțiune a teritoriului de stat, în condițiile existenței unei organizări juridice administrative și interese publice locale proprii, distincte. Colectivitățile teritoriale locale definesc regimul de descentralizare administrativă sau de autonomie locală [4, p. 33].

Cu privire la recunoașterea, de către stat, a colectivităților locale, este semnificativă opinia lui Anton Trăilescu, care subliniază faptul că ea reprezintă o garanție în plus a respectării drepturilor cetățenilor în raport cu autoritățile statului și accentuează caracterul democratic al statului însuși [5, p. 2].

În acest context, trebuie sub-

liniat faptul, că prin colectivitate (teritorială) locală se înțelege comuna, orașul, municipiul, județul, departamentul, regiunea, provincia etc. [6] - ca formațiuni politice ale totalității locuitorilor, aflați în limitele lor teritoriale, definiție care caută să dea expresie ambelor sensuri atribuite acestei noțiuni.

Trebuie observat în legătură cu această definiție, că, în concepția [7] Cartei Europene a Autonomiei Regionale, adoptată de Congresul Puterilor Locale și Regionale din Europa la 5 iulie 1996, între colectivitățile teritoriale locale de bază (comuna, orașul, municipiul) și colectivitățile teritoriale intermediare (județul, regiunea, provincia), situate între stat și colectivitățile de bază, urmează să se facă o distincție, în sensul că cele din urmă sunt structuri mai vaste, organizate în sânul aceluiași stat și dotate cu organe alese [8, p. 8].

Totodată, art. 13 [9] din Carta Europeană pentru Autonomia Locală, adoptată la Strasbourg la 15 septembrie 1985, determină câmpul de aplicare a prevederilor ei la categoriile de colectivități locale sau regionale, în măsura în care statul semnatar acceptă și aprobă

dimensiunea acestui câmp prin intermediul instrumentului de ratificare.

Relațiile dintre colectivitățile de bază și colectivitățile regionale au ca fundament principiul subsidiarității [10, p. 33]. Aceste relații presupun că regiunile nu se pot substitui competenței autorităților locale, iar orice conflict de competență are la bază aplicarea principiului autonomiei locale și cel al subsidiarității, care presupun de plano prioritatea competenței autorităților locale. Totodată, colectivitățile regionale pot delega autorităților locale exercițiul competenței lor, cu respectarea dreptului intern și pot exercita unele competențe privind coordonarea activității financiare a colectivităților locale care se află pe teritoriul lor [11, p. 112].

Constituția din 1994 în articolul 110 prevede:

(1) „Teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în sate, orașe, raioane și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. În condițiile legii, unele orașe pot fi declarate municipii.

(2) Localităților din stânga Nistrului le pot fi atribuite forme și condiții speciale de autonomie în conformitate cu statutul special adoptat prin lege organică.

(3) Statutul capitalei Republicii Moldova orașul Chișinău se reglementează prin lege organică.”

Totodată, Constituția din 1994, în art. 111 prevede:

(1) Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural.

(2) Pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt garantate toate drepturile și libertățile prevăzute de Constituția și legislația Republicii Moldova.

(3) În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

(4) Pământul, subsolul, apele, regnul vegetal și cel animal, alte resurse naturale aflate pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia sunt proprietate a poporului Republicii Moldova și constituie totodată baza economică a Găgăuziei.

(5) Bugetul unității teritoriale autonome Găgăuzia se formează în conformitate cu normele stabilite în legea care reglementează statutul special al Găgăuziei.

(6) Controlul asupra respectării legislației Republicii Moldova în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia se exercită de Guvern, în condițiile legii.

(7) Legea organică care reglementează statutul special al unității teritoriale autonome Găgăuzia poate fi modificată cu votul a trei cincimi din numărul deputaților aleși în Parlament.

Trebuie menționat că, potrivit art. 72 alin. 3 lit. (j) din aceeași Constituție, organizarea administrației locale, a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală se reglementează prin lege organică și este o atribuție ce ține de competența exclusivă a Parlamentului R. Moldova.

După intrarea în vigoare a Constituției din 1994 și până în prezent, delimitarea și organizarea administrativ-teritorială a R. Moldova a fost reglementată succesiv prin următoarele legi:

a) Legea nr. 306-XIII din 7 decembrie 1994 [12] cu modificările și completările ulterioare (abrogată);

b) Legea nr. 191-XIV din 12

noiembrie 1998 cu modificările și completările ulterioare (abrogată);

c) Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 (M. O. al R. Moldova, nr. 16/53, 2002).

Revenind la art. 111 din Constituția R. Moldova, putem sublinia faptul că datorită importanței reglementărilor legilor organice menționate la alin. (7) a art. 111 din Constituție, constituentul a specificat la alin (7), că ele pot fi modificate cu votul a 3/5 din numărul deputaților aleși. Această prevedere este diferită de cea a art. 74 alin. (1) din Constituție, care stipulează că legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi, ea înclinând a fi neconstituțională. Aceasta pentru că prevederea aliniatului (7) din articolul 111 este adoptată ulterior celei din aliniatul (1) al articolului 74, de unde reiese că ea, potrivit principiului *lex posterior derogat priori*, nu trebuie să contravină acestuia din urmă, întrucât se bucură de o forță juridică inferioară ei. Tot ceea ce se poate de adăugat este faptul că reglementările legilor organice prevăzute la alin. (7) al art. 111 din Constituția R. Moldova se modifică în condiții similare cu cele ale legilor organice prevăzute la aliniatul (1) al articolului 74 din aceeași Constituție.

Statutul special de autonomie a localităților din stânga Nistrului (Transnistria) nu face obiectul de reglementare din partea unei legi organice nici până în prezent, datorită diferendului [13] transnistrean existent între R. Moldova și Rusia.

În ceea ce privește statutul special de autonomie al localităților din sudul R. Moldova, el este reglementat prin legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yari) nr. 344 - XXX din 23 decembrie 1994 [14, p. 160].

Legea nr. 344 — XIII/1994 consacră la baza organizării teritoriale a unității administrativ-teri-

toriale din Găgăuzia principiul etnic, potrivit căruia, în componența Găgăuziei întră localitățile în care grupul etnic găgăuz constituie mai mult de 50% din numărul populației din aceste localități, dar și acele localități unde găgăuzii constituie mai puțin de 50% din populație, cu condiția unui referendum local [15].

Instituirea principiului etnic, precum și a principiului potrivit căruia în componența Găgăuziei pot intra și acele localități, unde găgăuzii constituie mai puțin de 50% din populație, cu condiția unui referendum local, principii ce stau la baza formării UTAG — constituție, în opinia noastră, un precedent juridic periculos nu atât pentru R. Moldova, cât pentru întreaga ordine juridică internațională. Aceasta se explică prin faptul că, întrucât în R. Moldova populația este constituită din: români - 64,5%, ucraineni - 13,8%, ruși - 13%, găgăuzi - 3,5%, bulgari - 2%, evrei - 1,5%, beloruși - 0,5%, nemți - 0,2%, țigani - 0,3%, polonezi - 0,1%, alte naționalități - 0,6% [16, p. 144], în ipoteza în care principiile enunțate mai sus s-ar extinde și la aceste minorități [17], organizate în formațiuni politice teritoriale, ar rezulta o organizare teritorială a R. Moldova alcătuită dintr-o „constelație de arhipelaguri” pe un teritoriu omogen. Mai mult, țesătura prea complicată rezultată din intersecția și încorsetarea serviciilor publice din cadrul „arhipelagurilor” ar pune în cumpănă buna organizare și funcționare a lor, ar deruta cetățeanul de rând, supunându-l la cheltuieli incompatibile cu buzunarul său.

Prin adoptarea Legii nr. 764 — XV din 27 decembrie 2001 [18] privind organizarea administrativ-teritorială a R. Moldova de către Parlament, care a abrogat Legea nr. 191 -XIV/1998 cu modificările ulterioare, delimitarea și organizarea administrativă a teritoriului se

supune unei noi modificări, revenindu-se la vechea împărțire administrativă de tip sovietic: raioane, orașe și sate (art. 4 alin. (1)).

Ca urmare, Hotărârea Parlamentului nr. 807 - XV din 5 februarie 2002 [19] cu privire la stabilirea datei alegerilor locale generale, la articolul său 1, fixează alegerile generale pentru data de 7 aprilie 2002. Totodată, prin art. 2 al aceleiași hotărâri, Parlamentul R. Moldova recomandă Adunării Populare a Găgăuziei fixarea datei alegerilor autorităților administrației publice locale din Găgăuzia pentru aceeași dată.

Hotărârea Curții Constituționale a R. Moldova nr. 10 din 19 februarie 2002 [20] a declarat însă neconstituțională Hotărârea Parlamentului nr. 807 - XV/2002 cu privire la stabilirea datei alegerilor locale generale, având ca rezultat suspendarea efectelor juridice a Legii nr. 764 -XV/2001. În motivarea Hotărârii Curții Constituționale se arată că „*prin fixarea alegerilor locale generale pentru 7 aprilie 2002, Parlamentul, de jure și de facto, a întrerupt mandatul consilierilor locali aleși pentru un mandat de 4 ani. Or, Constituția și cadrul legal existent nu investesc Parlamentul cu dreptul de a întrerupe mandatul aleșilor locali. Fiind abilitat prin legea electorală să adopte hotărâri privind stabilirea datei alegerilor locale generale sau anticipate, Parlamentul, însă, în sensul art. 54 alin. (1) din Constituție, nu este în drept să suprimă sau să diminueze drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*”.

Drept urmare, modul de aplicare a Legii nr. 764 - XV/2001 privind organizarea administrativ-teritorială este stabilit prin Legea nr. 1078 - XV din 24 mai 2002 [21].

Articolul 1 din această din urmă lege prevede că Legea nr. 764 -XV/2001 se pune în aplicare de la data fixării alegerilor locale, dar nu mai târziu de 23 martie 2003.

După intrarea în vigoare a Constituției din 1994 și până în prezent, prin aflul de legi privind organizarea administrativ-teritorială, delimitarea și organizarea administrativă a teritoriului Republicii Moldova a suferit o serie de modificări, mai ales în rândul unităților teritoriale de nivelul II, în funcție de fluctuația opiniei legiuitorului moldovean între două tendințe conturate în viața publică din R. Moldova.

Prima tendință este dominată de ideea concentrării unui mare aparat administrativ birocratic în mici unități administrativ-teritoriale, alcătuite pe de o parte din unități de bază: satele (comunele) și orașele (municipiile), iar pe de altă parte dintr-un număr mare de unități teritoriale intermediare - raioanele, de creațiune sovietică. Această formă arhitecturală a teritoriului R. Moldova, apropiată mai degrabă cu spiritul centralizării administrative, a fost concepută și adoptată în funcție de necesitățile regimului comunist încă din perioada sovietică. Conform tezelor comuniste, sistemul sovietic de administrare se identifica cu un sistem de administrare prin comandă, care era orientat spre o centralizare excesivă a puterii de stat. Principiul de organizare politică și statală care stătea la baza regimului comunist era așa-zisul centralism democratic [22, p. 385], care permitea formal independența și inițiativa organelor locale ale puterii, dar care în realitate se manifestă printr-o centralizare a puterii de stat, ce se afla în mâinile unicului partid politic existent, cel comunist.

În literatura juridică sovietică se afirmă că alegerile Sovietelor de deputați erau democratice, întrucât candidaturile pentru alegerile de deputați erau propuse de către organizații: sindicale, comsomoliste (UTC-iste), ale cooperăției, alte organizații obștești prin interme-

diul organelor raionale, orașenești, raionale din orașe, în frunte cu partidul comunist.

În consecință, numărul mare de structuri administrativ-teritoriale reprezenta rezultatul uniformizării și supracentralizării specifice sistemului sovietic [23, p. 385].

Cu toate că Constituția din 1994 consacră principiul autonomiei locale în articolul 109, ceea ce înseamnă implicit recunoașterea existenței organizării descentralizate pe baza criteriului teritorial [24, p. 13], Legea nr. 306 - XIII/1994 cu modificările ulterioare (abrogată) prevede aceeași structură organizatorică a teritoriului moștenită de la imperiul sovietic și concepută conform principiului centralismului democratic. Cert este că și noua Lege nr. 764 — XV/2001, ale cărei dispoziții au fost aplicabile după 23 martie 2003 (potrivit Legii nr. 1078 -XV/2002), reflectă aceeași organizare administrativă a teritoriului R. Moldova care a existat în perioada în care aceasta făcea parte din URSS.

În ceea ce ne privește, considerăm că stabilirea de către cele două legi a unei organizări administrativ-teritoriale, alcătuită dintr-un număr excesiv de unități intermediare (raioanele), constituie o frână pentru o administrație modernă spre care tind Republica Moldova. Aceasta pentru că numărul excesiv de unități teritoriale intermediare nu dă undă verde implementării principiilor de eficiență și eficacitate necesare la îndeplinirea sarcinilor atribuite autonomiei locale. Mai mult decât atât, menirea organizării administrativ-teritoriale, reflectată în cele două legi, a fost concepută în secolul trecut în vederea asigurării eficienței dominației partidului comunist. Or, caracterul constituțional de stat, de drept și democratic al R. Moldova, care presupune pluralismul politic și respectarea drepturilor omului, este incompatibil cu

ideea de a se instaura, prin orice mijloace, poziția dominantă a unui partid politic.

În sprijinul acestei considerații este semnificativă opinia dlui Corneliiu Liviu Popescu, care subliniază că tendința, ca necesitate obiectivă, este de a mări dimensiunile unităților administrativ-teritoriale, asigurându-le o forță sporită, atât în vederea eficienței activității administrative, cât și ca factor de dezvoltare a autonomiei locale, factor de democrație [25, p. 40].

În acest context, se poate sublinia și opinia avansată de unii autori în literatura juridică din Republica Moldova, care consideră că reforma administrativ-teritorială în R. Moldova după 1994 n-a facilitat tendința spre progres, deoarece nu este avantajoasă pentru economia republicii, nu corespunde unui sistem efectiv de administrare. Referindu-se la Legea nr. 306 -XIII/1994, autorul Tudor Deliu subliniază, în continuare, că „fărămițarea” republicii în unități administrative mici complică implementarea autonomiei locale, „descentralizării” [26, p. 22].

A doua tendință este dominată de ideea unei apropieri de tradiția istorică și de o administrație cât mai rațională și eficientă prin minimalizarea numărului funcționarilor administrativi și lărgirea dimensiunilor unităților teritoriale atât a celor de bază, cât și revenirea la unitățile intermediare istorice – județele [27, p. 200 și urm.], cu dimensiuni mai vaste decât raioanele.

Această idee a fost reflectată în dispozițiile Legii nr. 191 - XIV/1998 cu modificările ulterioare (abrogată). Organizarea administrativă în județe, orașe (municipii) și sate (comune) instituită de Legea nr. 191 - XIV/1998, în opinia noastră, este de natură să asigure mult mai eficient îndeplinirea sarcinilor atribuite de către stat administrației publice locale în unitățile adminis-

trativ-teritoriale de ambele nivele, decât cele două legi mai sus menționate. Aceasta pentru că lărgiște posibilitățile concentrării unor potențiale economice și socio-culturale în condiții mai dezvoltate în centrele administrative din aceste unități.

Pe de altă parte, în lumina dispozițiilor Legii nr. 191 - XIV/1998 cu modificările ulterioare (abrogată), colectivitățile locale de nivelul doi, din perspectivă europeană, corespund ca dimensiuni și capacități cu colectivități teritoriale similare lor din unele state din Europa, asigurându-se competitivitatea lor [28, p. 294].

Bunăoară, județele din România, regiunile din Ucraina, districtele din Danemarca, districtele din Portugalia, precum și într-o serie de alte state unde sunt astfel de colectivități locale, facilitează încheierea unor acorduri de cooperare transfrontalieră a acestora, potrivit Convenției-cadru europene asupra cooperării transfrontaliere a colectivităților sau autorităților teritoriale, adoptate la Madrid și semnate la 21 mai 1980 [29] și potrivit Protocolului adițional al Convenției-cadru europene asupra cooperării transfrontaliere ale colectivităților sau autorităților teritoriale semnate la Strasbourg la 9 noiembrie 1995 de către statele membre ale Consiliului Europei. Or, legiuitorul n-a ținut seama de acest aspect important în momentul revenirii la raioane prin noua Lege nr. 764 - XV/2001, a cărei aplicare a fost stabilită de Legea nr. 1078 - XV/2002.

De altfel, în contradicție cu organizarea țării pe raioane, practica europeană a cooperării transfrontaliere s-a conturat și în Republica Moldova. La 22 septembrie 2000 în municipiul Botoșani, România, s-a semnat Acordul privind crearea Euroregiunii „Prutul de Sus” care cuprinde județele Bălți și Edineț din R. Moldova (iar nu anumite

raioane), județele Suceava și Botoșani din România și regiunea Cernăuți din Ucraina [30], totodată s-a pus bazele Euroregiunii „*Dunărea de Jos*”, care cuprinde județul Cahul din R. Moldova, județul Galați din România și regiunea Odessa din Ucraina.

În legătură cu statutul juridic special și organizarea teritorială a unității administrativ-teritoriale a Găgăuziei sunt necesare câteva precizări.

Există o prevedere consacrată de legiuitor în preambulul Legii nr. 344 — XIII/1995, care este în contradicție cu litera și spiritul Constituției R. Moldova din 1994, și anume, sintagma de „*popor găgăuz puțin numeros*”. Această sintagmă, presupune existența unei componente în sânul poporului R. Moldova, care, potrivit art. 1 alin. (4) din Legea nr. 344 — XII/1995, are dreptul la autodeterminare externă, în cazul schimbării statutului R. Moldova ca stat independent.

Această concepție, înscrisă de legiuitor în Legea nr. 344 — XIII/1995, este diametral opusă cu principiul unității poporului R. Moldova consacrat de articolul 10 al Constituției din 1994, potrivit căruia: statul are ca fundament unitatea poporului R. Moldova; precum și principiul indivizibilității R. Moldova prevăzut la articolul 1 din Constituție.

De fapt, indivizibilitatea Republicii este un atribut al suveranității ei, care, potrivit art. 2 alin. (1) din Constituție, aparține poporului R. Moldova, iar la alin. (2) al aceluiași articol se stipulează că „*nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului*”.

Prin urmare, conceptul juridic

de „*popor găgăuz puțin numeros*” folosit de legiuitor nu are valoare constituțională. De fapt, el nu are nici valoare doctrinală.

În acest sens, doctrina juridică s-a pronunțat că o concepție privind recunoașterea grupurilor etnice și minoritare ca subiect de drept internațional nu s-a impus nici în gândirea teoretică și nici în practica convențională a statelor [31, p. 234].

O altă problemă se pune în legătură cu legea locală nr. 1 - II din 12 august 1995 cu privire la organizarea administrativă a unității teritoriale Găgăuzia, adoptată de Adunarea Populară a Găgăuziei. În opinia noastră, acest act poate fi considerat ca act administrativ inexistent [32, p. 65].

Așa cum rezultă din noțiunea de lege locală, la prima vedere s-ar părea că suntem în prezența unui act normativ care are forță juridică a unei legi adoptate de Parlament, dar care este obligatorie numai pe teritoriul Găgăuziei. Însă această teză contravine cu litera și spiritul Constituției din 1994. Aceasta pentru că, potrivit art. 72 lit. f) din Constituția R. Moldova, organizarea administrației locale a teritoriului, precum și regimul general privind autonomia locală se reglementează prin lege organică. Legile organice, precum și cele constituționale și cele ordinare, potrivit Constituției R. Moldova, sunt adoptate exclusiv de către Parlamentul R. Moldova, care, potrivit art. 60 alin. (1) din Constituție, este organul suprem al poporului R. Moldova și unica autoritate legiuitoare.

De aici rezultă că legea locală nr. 1 - 11/1995 a fost emisă cu nerespectarea vădită a dispozițiilor constituționale mai sus menționate, fapt ce determină inexistența sa.

Pe marginea organizării teritoriale a Găgăuziei, Măria Gh. Orlov arată că doar statul (prin intermediul organului reprezentativ su-

prem - Parlamentul), deține monopolul organizării, reorganizării și modernizării structurii sale administrative [33, p. 64].

Această deficiență în legătură cu organizarea teritorială a Găgăuziei este cauzată și de ambiguitatea unor termeni folosiți de art. 12 punct 3 lit. a) din legea privind statutul juridic special al Găgăuziei nr. 344 - XIII din 23 decembrie 1994, care prevede că soluționarea, în condițiile legii, a problemelor organizării teritoriale a Găgăuziei, stabilirea și modificarea categoriei localităților, a hotarelor raioanelor, orașelor și satelor, denumirilor lor, ține de competența Adunării Populare a Găgăuziei.

Însă, dacă examinăm întreg articolul 12 din legea nr. 344 - XIII/1994, observăm că el creionează domeniile de reglementare ce țin de competența Adunării Populare a Găgăuziei. Aceste domenii nu sunt altele decât cele ce țin de interesele locale ale Găgăuziei și reprezintă obiectul de reglementare ale așa-ziselor legi locale.

Corelând art. 12 cu art. 2 din aceeași lege care prevede că Găgăuzia este administrată în temeiul Constituției Republicii Moldova, a prezentei legi și a altor legi ale R. Moldova (cu excepțiile prevăzute de prezenta lege), Regulamentul Găgăuziei și actele normative ale Adunării Populare (Halk Toplușu) a Găgăuziei, care nu vin în contradicție cu Constituția și legislația R. Moldova, reglementează domeniile și interesele locale ale Găgăuziei prevăzute la art. 12 și nu trebuie să vină în contradicție cu Constituția R. Moldova și legile în vigoare, ci ele trebuie să se conformeze lor.

Referințe bibliografice

1. Jean Rivero, *Droit administratif*, Dalloz, Paris, 1980, p. 330
2. Asupra noțiunii de organizare administrativă a teritoriului: Tudor Drăganu, *Drept constituțional și*

instituții politice Tratat elementar, Vol I, Ed. Lumina Lex, București, 1998, p. 201

3. Comeliu Liviu Popescu, *Autonomia locală și integrarea europeană*, Ed. All Beck, București, 1999, p. 32-33

4. *Ibidem.* p. 33

5. Anton Trăilescu, *Actele administrației publice locale*, Ed. ALL Beck, București, 2002, p. 2

6. A se vedea: Gheorghe Cornea, *Definirea și interpretare conceptului de autonomie locală în legislația din România*, Sesiunea științifică „Reforma sectorului public în context european” a Institutului de Științe Administrative al României „Paul Negulescu”, Sibiu, 17-18 mai, 2002

7. Art. 3, paragraphe I: „Par autonomie régionale on étend le droit et la capacité effective pour les collectivités territoriales les plus vastes au sein de chaque état, dotées d’organes élus, situées entre l’Etat et les collectivités locales et disposant soit de prérogatives d’autoadministration soit des prérogatives d’ordre étatique, de prendre en charge, sous leur propre responsabilité et dans l’intérêt de leur populations, une partée importante des affaires d’intérêt public, notamment en vue de favoriser le développement régional durable”.

8. A se vedea: Eugen Popa, *Drept administrativ*, Ed. Servo-Sat, Arad, 2000, p. 8.

9. Les principes d’autonomie locale contenus dans la presente charte s’appliquent a toutes les categories des colectivites locales existant sur le territoire de la Patrie. Toutefois, chaque Patrie peut au moment du depot de son instrument de ratification, d’acceptation ou d’approbation, de signer les categories de colectivites locales ou regionales auxquelles elle entend limiter le champ d’application ou qu’elle entend exclure, du champ d’application de la presente charte. Elle peut egalement inclure d’autres categories de colectivites locales ou regionales dans le champ d’application de la charte par voire de notification ulterieure au Secretaire General du Conseil de l’Europe

10. Eugen Popa, *Corelarea principiului autonomiei locale cu alte principii de drept*, Ed. Servo Sat, Arad, 1997, p. 33

11. Eugen Popa, *Autonomia locală*

în România, Ed. All Beck, București, 1999, p. 112

12. Mon. Of, 1995, nr. 3-4, art. 40

13. Asupra noțiunii de diferend: Marțian I. Niciu, *Drept internațional public*, Ed. Servo-Sat, Arad, 1997, p. 66; Alexandru Bolintineanu, Adrian Năstase, *Drept internațional public contemporan*, București, p. 123-127. Amintim că principalul obiect al acestui diferend „transnistrean” îl constituie prezența trupelor rusești ale Armatei a 14-a, fiind un „catalizator” al menținerii așa-numitei „republici nistrene”, ceea ce contravine prevederilor art. 11 din Constituția Republicii Moldova care stipulează că R. Moldova nu admite dislocări de trupe militare ale altor state pe teritoriul său

14. *Legi și hotărâri adoptate de Sesiunea a doua a Parlamentului R. Moldova de legislatura a treisprezecea*, vol. VI, Chișinău, Moldpres, p. 160

15. A se vedea: art. 5 din Legea nr. 344 - XIII/1994

16. După: Eugen Pătraș, *Minoritățile naționale din Ucraina și R. Moldova - statutul juridic*, Ed. Alexandru cel Bun, Cernăuți, 1999, p. 144

17. Cum este cazul formării județului Taraclia, potrivit Legii nr. 650 - XIV din 22.10.1999

18. Mon. Of. al R. Moldova, nr. 16/53, 2002

19. Mon. Of. al R. Moldova, nr. 21-22, art. 99, 2002

20. Mon. Of. al R. Moldova, nr. 33-35/3, 2002

21. Mon. Of. al R. Moldova, nr. 71-73/585 din 06.06.2002

22. Asupra noțiunii principiului centralismului democratic: Ion Deleanu, *Drept constituțional*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980, p. 343; I. Iovănaș, A. Balogh, R. N. Petrescu, *Organizarea și funcționarea organelor locale ale puterii și administrației de stat*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p. 8 și urm

23. A se vedea: M. Platon, S. Roșea, A. Roman, T. Popescu, *Istoria administrației publice din Moldova*, AAP, Chișinău, 1999, p. 385

24. A se vedea: Eugen Popa, *Autonomia...*, op. cit., p. 13

25. Corneliu Liviu Popescu, op. cit., p. 40

26. Tudor Deliu, *Administrația*

publică locală, A.A.P., Chișinău, 1998, p. 22

27. A se vedea: Emil Cernea, Emil Molcuț, *Istoria statului și dreptului românesc*, Ed. Universul, București, 1993, p. 200 și urm

28. Jean Rivero, Jean Waline, *Droit administratif*, Dalloz, Paris, 1996, p. 294

29. Republica Moldova a semnat Convenția la 4 mai 1998

30. Pe larg: Gheorghe Cornea, *Organizarea și funcționarea administrației publice locale din Ucraina - cu privire specială asupra regiunii Cernăuți*, teză de doctorat, Cluj-Napoca, 2002

31. Victor Duculescu, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ed. Lumina Lex, București, 1994, p. 234

32. Asupra actelor administrative inexistente: Ilie Iovănaș, *Drept administrativ*, Ed. Servo Sat, Arad, 1997, p. 65

33. Măria Gh. Orlov, *Drept administrativ*, Ed. Epigraf, Chișinău, 2001, p. 64

34. Menționăm că Regulamentul Găgăuziei reprezintă și el un act normativ al Adunării Populare, care, potrivit art 1 I alin. (2) din Legea nr. 344 - XIII/1994, se adoptă cu votul a două treimi din deputații aleși